

Krav til tilpasning av opplæringen i fellesfagene Udir-12-2010

Fylkeskommunene plikter å tilby opplæring i fellesfagene i videregående opplæring som er relevant for alle elevene og tilpasset de ulike utdanningsprogrammene. Dette betyr at opplæringen skal være faglig relevant. Kravet gjelder bare fellesfagene.

RUNDSKRIV SIST ENDRET:07.06.2011

Gjelder

- Forskrift til opplæringslova - § 1-3. Vidaregående opplæring
- Forskrift til friskolelova - § 2A-8. Fellesfaga i vidaregående opplæring

1 Innledning

I dette rundskrivet informerer Utdanningsdirektoratet om endringene i

- forskrift til opplæringsloven § 1-3 annet ledd
- forskrift til privatskoleloven § 2A-8
- Læreplanverket for Kunnskapsløftet, læreplaner for fag i fellesfagene

Fylkeskommunene plikter å tilby opplæring i fellesfagene i videregående opplæring som er relevant for alle elevene og tilpasset de ulike utdanningsprogrammene. Dette betyr at opplæringen skal være faglig relevant. Kravet gjelder bare fellesfagene. Paragraf 1-3 gjelder bare for elever i videregående skole, ikke elever i grunnskolen eller lærlinger/lærekandidater. Endringen gjelder fra 1. august 2010.

Det er også gjort endringer i læreplanene for fellesfagene i videregående opplæring. I læreplanene i norsk, matematikk, engelsk, naturfag og samfunnsfag i videregående opplæring er det fastsatt at opplæringen skal være relevant ved at den tilpasses de ulike utdanningsprogrammene.

En tilsvarende bestemmelse er tatt inn i forskrift til privatskoleloven § 2A-8. Her er det fastsatt en ny bestemmelse som omhandler kravet om at opplæringen skal være faglig relevant for private skoler som følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

2 Bakgrunn

Utdanningsdirektoratet ble i oppdragsbrev nr. 08-2010, fra Kunnskapsdepartementet bedt om å utarbeide forslag til forskriftsfesting av relevant opplæring tilpasset de ulike utdanningsprogrammene. I oppdragsbrevet ble det bedt om en vurdering av hvordan kravet om relevant opplæring kunne innlemmes som en generell bestemmelse i forskrift til opplæringsloven og/eller i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

I St.meld. nr. 44 (2008-2009) Utdanningslinja går det fram i kapittel 2.3.6 om fellesfagenes rolle i yrkesfaglig opplæring at regjeringen ønsker at det forskriftsfestes et generelt krav om at opplæringen i fellesfagene skal være relevant for alle elever og tilpasset de ulike utdanningsprogrammene. Departementet legger videre til grunn at læreplanene i fellesfag må kunne tilpasses opplæringen i samtlige utdanningsprogram og følgelig gjøres relevant for alle elever. Det vises også til oppdragsbrev nr. 22-2009 fra Kunnskapsdepartementet der Utdanningsdirektoratet blant annet fikk i oppdrag å gjennomgå læreplaner i fellesfagene i videregående opplæring med sikte på at kompetansemålene best mulig skal kunne tilpasses opplæringen på ulike utdanningsprogram.

3 Nærmere om endringen i forskrift til opplæringsloven § 1-3

---

§ 1-3 Vidaregåande opplæring

Den vidaregåande opplæringa skal vere i samsvar med Læreplanverket for Kunnskapsløftet og den fastsette tilbudsstrukturen. Læreplanverket for Kunnskapsløftet omfattar den generelle delen av læreplanen, prinsipp for opplæringa, læreplanane for faga og fag- og timefordelinga.

a) Elevar som får opplæring ved ein knutepunktskole etter opplæringslova § 3-9 andre ledd, har i teiknspråk, norsk og engelsk rett til opplæring i samsvar med læreplanane i norsk teiknspråk, norsk for hørselshemma, engelsk for hørselshemma og drama og rytmikk for hørselshemma.

b) Elevar med rett til punktskriftopplæring med meir etter opplæringslova § 3-10 har rett til inntil 456 timar i tillegg til den ordinære timeramma i fag- og timefordelinga.

Opplæringa i fellesfaga skal vere tilpassa dei ulike utdanningsprogramma.

Merknad til § 1-3 annet ledd

Paragraf § 1-3 annet ledd må leses som en selvstendig plikt for skoleeier og er ikke knyttet til bokstav a) og b) i bestemmelsen.

Forskriftsendringen innebærer at skoleeier nå skal sikre at opplæringen i fellesfagene for elevene i videregående opplæringen gjøres mest mulig relevant for elevene ved å tilpasses de ulike utdanningsprogrammene.

Kravet må ses i forhold til prinsippet om tilpasset opplæring i opplæringsloven § 1-3. Alle elever har etter opplæringsloven § 1-3 rett til tilpasset opplæring. Dette innebærer at skoleeier, skolen og personale har en plikt til å tilpasse opplæringen til den enkeltes evner og forutsetninger, en individuell tilpasning.

En relevant opplæring gjennom tilpasning til ulike utdanningsprogram innebærer i tillegg en tilpasning til ulike fag og elevgrupper. Dette er en tilpasning på gruppenivå. Dette får blant annet betydning for valg av arbeidsmåter, pedagogiske metoder, lærestoff og organisering for å sikre ikke bare at opplæringen tilpasses den enkelte, men også at opplæringen er relevant i forhold til den aktuelle elevgruppen.

Alle elever i videregående opplæring skal ha fellesfagene norsk, engelsk, matematikk, naturfag, samfunnsfag og kroppsøving, jf. opplæringsloven § 3-4, forskrift til opplæringsloven § 1-3 og Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Fellesfagene skal gi elevene en god grunnlagskompetanse på tvers av programmene. Fellesfagene skal gi kunnskaper og ferdigheter som vil være viktige både i arbeidslivet og for samfunnsdeltakelse. Kompetansemålene i fellesfagene i forhold til yrkesfag er de samme som for studieforberedende utdanningsprogrammer, men elever på studieforberedende utdanningsprogram har langt flere kompetansemål og flere timer

Det fremgår av opplæringsloven § 1-3, kapittel 5 og læreplanverkets generelle del at skolen og lærebedriften skal fremme tilpasset opplæring. Prinsippet gjelder for alle som får grunnskoleopplæring og videregående opplæring i skole og bedrift. Det innebærer at innenfor rammen av de ressursene som i hvert tilfelle blir stilt til disposisjon, har skolen/lærebedriften plikt til å sørge for at opplæringen blir lagt til rette etter den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidatens sine evner og forutsetninger. Dette betyr også at organiseringen av skolen, bruken av pedagogiske metoder og progresjonen i opplæringen skal være tilpasset de individuelle evnene og forutsetningene til elevene, lærlingene og lære kandidatene.

4 Nærmere om endringene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet, læreplaner for fag i fellesfagene

Nytt tillegg under hovedområder:

”Faget er et fellesfag for alle utdanningsprogrammene i videregående opplæring. Opplæringen skal derfor gjøres mest mulig relevant for elevene ved å tilpasses de ulike utdanningsprogrammene.”

Merknad til endringene i læreplanene for fag i fellesfagene.

Det er i tillegg til endring i forskrift til opplæringsloven § 1-3 annet ledd og forskrift til privatskoleloven § 2A-8 tatt inn i læreplanene for fellesfagene i Læreplanverket for

Kunnskapsløftet et krav om at opplæringen skal være tilpasset utdanningsprogrammet. Kravet er tatt inn under hovedområder i læreplanene i norsk, engelsk, matematikk, samfunnsfag, naturfag og kroppsøving. Det vises til merknad til forskrift til opplæringsloven § 1-3 annet ledd.

5 Nærmere om endringen i forskrift til privatskoleloven § 2A-8

§ 2A-8. Fellesfaga i vidaregåande opplæring

Opplæringa i fellesfaga skal vere tilpassa dei ulike utdanningsprogramma.

Merknad til § 2A-8

For merknad til § 2A-8 vises det til merknadene til forslag til endring av forskrift til opplæringsloven § 1-3 annet ledd. Paragraf 2A-8 i forskrift til privatskoleloven og § 1-3 annet ledd i forskrift til opplæringsloven er likelydende. Videre gjelder også prinsippet om tilpasset opplæring for private skoler, jf. privatskoleloven § 3-4.

Bestemmelsen gjelder bare for private skoler som følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

Vedlegg

- [Rundskriv Udir-12-2010](#)